

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Turkové a soudců JUDr. Dagmar Nygrínové a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobců: **a) T. K. a b) Ing. A. K.**, proti žalovanému: **Krajský úřad Plzeňského kraje**, se sídlem Škroupova 18, Plzeň, o kasační stížnosti žalobců proti usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 10. 11. 2008, č. j. Nc 1202/2008 - 76,

t a k t o :

Usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 10. 11. 2008, č. j. Nc 1202/2008 - 76, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Krajský soud v Plzni usnesením ze dne 10. 11. 2008, č. j. Nc 1202/2008 - 76, zamítl žádost žalobců o ustanovení zástupce pro řízení o žalobě proti následujícím rozhodnutím žalovaného. Rozhodnutím ze dne 7. 7. 2008, č. j. SVZ/4517/08, žalovaný zamítl odvolání žalobkyně a potvrdil rozhodnutí Úřadu práce v Domažlicích ze dne 30. 4. 2008, č. j. 630/6/DOA/6, o povinnosti žalobkyně vrátit do 31. 8. 2008 přeplatek dávky státní sociální podpory sociální příplatek ve výši 7345 Kč, a rozhodnutí Úřadu práce v Domažlicích ze dne 30. 4. 2008, č. j. 3064/6/DOA/15, o povinnosti žalobkyně vrátit do 31. 8. 2008 přeplatek dávky státní sociální podpory sociální příplatek ve výši 6597 Kč. Rozhodnutím ze dne 7. 7. 2008, č. j. SVZ/4518/08, žalovaný zamítl odvolání žalobce a potvrdil rozhodnutí Úřadu práce v Domažlicích ze dne 30. 4. 2008, č. j. 549/6/DOA-1/10, o povinnosti žalobce vrátit do 31. 8. 2008 přeplatek dávky státní sociální podpory přídavek na dítě, přiznané nezletilé T. K., ve výši 3186 Kč. Rozhodnutím ze dne 7. 7. 2008, č. j. SVZ/4519/08, žalovaný zamítl odvolání žalobkyně a potvrdil rozhodnutí Úřadu práce v Domažlicích ze dne 30. 4. 2008, č. j. 1742/7/DOA-1/5, o povinnosti žalobkyně vrátit do

31. 8. 2008 přeplatek dávky státní sociální podpory přídavek na dítě, přiznané nezletilé M. K., ve výši 480 Kč.

V odůvodnění krajský soud uvedl, že žalobci podáním ze dne 27. 8. 2008 požádali o ustanovení zástupce ve věci podání žaloby proti rozhodnutím Úřadu práce v Domažlicích, tj. správního orgánu prvního stupně. Tuto žalobu následně podali, žaloba je u krajského soudu vedena pod sp. zn. 17 Ca 50/2008. Krajský soud konstatoval, že žalovaného určuje zákon, ve věci sp. zn. 17 Ca 50/2008 náleží postavení žalovaného Krajskému úřadu Plzeňského kraje, a proto soud žádost žalobců posuzoval mimo jiné ve vztahu k rozhodnutím tohoto úřadu. Soud dále uvedl, že jednotlivá rozhodnutí žalovaného byla adresována vždy jen jednomu ze žalobců, žaloba žalobkyně proti rozhodnutí adresovanému žalobci a žaloba žalobce proti rozhodnutím adresovaným žalobkyni proto zjevně nemůže být úspěšná. Krajský soud zjistil, že měsíční příjmy žalobců tvoří mzda žalobce ve výši 15 520 Kč, rodičovský příspěvek žalobkyně ve výši 7582 Kč, příjem žalobce ze zprostředkovatelské činnosti cca 2664 Kč a přídavek na dítě, jehož výši ani oprávněné dítě žalobci neuvedli. Celkem byla doložena částka 25 766 Kč měsíčně. Mezi výdaje žalobci zařadili výdaje na bydlení ve výši 3750 Kč, tyto výdaje nebyly doloženy, nepřekračují však výši normativních nákladů na bydlení podle nařízení vlády č. 367/2007 Sb., proto soud vzal v potaz uvedenou částku v plné výši. Žalobce zahrnul mezi výdaje hypoteční splátky u ČSOB (výši a splatnost neuvedl), žalobkyně uvedla dluh u ČSOB ve výši 100 000 Kč; soud vyslovil domněnku, že jde o tutéž půjčku, splácenou měsíčně částkou 2299 Kč. Dalšími závazky žalobců jsou splátky faktury vystavené JUDr. F. ve výši 500 Kč měsíčně a splátky vůči Úřadu práce v Domažlicích ve výši 2200 Kč měsíčně; tato tvrzení žalobci neprokázali, doložili pouze to, že žalobkyně ke dni 10. 9. 2008 dlužila JUDr. F. 2856 Kč, a titulní stranu Dohody o úhradě dlužné částky, podle které je žalobce povinen splácet úřadu práce dluh ve výši 3186 Kč splátkami 386 Kč v říjnu 2008 a 400 Kč v následujících 7 měsících. Žalobce dále zmínil dluh u své matky B. K. ve výši 250 000 Kč, který s ohledem na současnou finanční situaci není schopen splácet. Další závazky (spor žalobkyně s Divadlem J. K. Tyla a spor žalobce s Mgr. B.) považoval soud podle vyjádření žalobců za neaktuální a nebral je v potaz. Soud konstatoval, že žalobci řádně nedoložili své výdaje spojené s umořováním dluhů, žalobkyně nedoložila vyživovací povinnost vůči svému synu V., proto vzal soud za prokázané toliko náklady na bydlení v částce 3750 Kč měsíčně a náklady k zajištění výživy a ostatních základních osobních potřeb žalobců a jejich rodiny, jejichž výše vyplývá ze zákona č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů. Životní minimum činí v případě žalobců a jejich dcer celkem 9330 Kč, syn žalobkyně V. H. není společně posuzovanou osobou. Krajský soud shledal, že měsíční příjmy žalobců 25 766 Kč jsou o 12 686 Kč vyšší než jejich výdaje (9330 + 3750 Kč), žalobci tedy nedoložili, že nemají dostatečné prostředky a splňují předpoklady pro osvobození od soudních poplatků. Z toho důvodu nemohl soud jejich žádosti o ustanovení zástupce vyhovět, aniž se musel zabývat splněním druhé podmínky v § 35 odst. 8 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“). Soud uzavřel, že řízení ve věcech státní sociální podpory je podle § 11 odst. 1 písm. b) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, od soudních poplatků osvobozeno.

Proti tomuto usnesení podali žalobci (dále jen „stěžovatelé“) včas podání označené jako stížnost. Poukázali na čl. 37 Listiny základních práv a svobod, podle kterého má každý právo na právní pomoc v řízení před soudy, a to od počátku řízení, a namítali, že

finanční situace nemůže být důvodem pro ztrátu tohoto práva. Vyjádřili domněnku, že mají právo na ustanovení advokáta. Stěžovatelé uvedli, že odůvodnění napadeného usnesení obsahuje řadu lživých a podivných tvrzení. Konstatovali, že soudu zaslali veškeré doklady, které soud vyžádal a které měli k dispozici. Rozsudek, kterým byla stěžovatelce uložena vyživovací povinnost vůči synovi, považovali za dostatečný důkaz. Stěžovatelé dále nesouhlasili s výpočtem příjmů a namítali, že soud nesprávně sečetl průměrný měsíční příjem stěžovatele v roce 2008 s jeho příjmy ze zprostředkovatelské činnosti podle daňového přiznání za rok 2007. Namítali, že soud nezahrnul do výdajů výživné na jejich děti, které studují na gymnáziu, ačkoliv vyživovací povinnost je daná zákonem a rozsudkem soudu. Krajský soud rovněž zmatečně uvedl platby, které stěžovatelé vrací úřadu práce. Stěžovatelé podotkli, že z odůvodnění rozhodnutí v podstatě zaznívá, že na žádost o ustanovení advokáta si člověk musí najmout advokáta, protože doloží-li vše svými doklady, soud to považuje za nedostatečné. Stěžovatelé se pozastavili nad závěrem soudu, že žaloba by zřejmě nebyla úspěšná, neboť ji podali společně. Položili také otázku, zda lze předjímat rozhodnutí soudu, navíc bez korekce žaloby advokátem, o kterého žádali. Konstatovali, že žádost o dávky státní sociální podpory podepisuje vždy jeden z rodičů, ale dávky jsou posílány na společný účet manželů a jsou společným příjmem rodiny. Je-li v žádosti uveden podpis jen jednoho člena rodiny, neznamená to, že dávka je pouze jeho příjmem, ani to, že vrácení přeplatku je jen jeho záležitostí. Stěžovatelé dále uvedli, že nemohou ani podat kasační stížnost, neboť musí být sepsána advokátem, o kterého žádali a na kterého nemají peníze.

Při posuzování podání stěžovatelů vycházel Nejvyšší správní soud ze své konstantní judikatury, podle které *v řízení u Nejvyššího správního soudu o kasační stížnosti proti usnesení krajského soudu o zamítnutí návrhu na ustanovení zástupce žalobců není důvodem pro odmítnutí kasační stížnosti nedostatek právního zastoupení (§ 105 odst. 2 s. ř. s.)* [srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 4. 2004, č. j. 6 Azs 27/2004 - 41, publikovaný ve Sbírce rozhodnutí Nejvyššího správního soudu pod č. 486/2005, www.nssoud.cz].

Nejvyšší správní soud shledal, že podání stěžovatelů je svým obsahem kasační stížností proti napadenému usnesení, a s přihlédnutím k tomu, že stěžovatelé nemají vysokoškolské právnické vzdělání, považoval kasační stížnost za přípustnou. Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené usnesení v souladu s § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. vázán rozsahem a důvody, jež stěžovatelé v kasační stížnosti uplatnili. Neshledal přitom vady podle § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Z obsahu kasační stížnosti vyplývá, že ji stěžovatelé podali z důvodů podle § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s.

Podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Nesprávné právní posouzení spočívá buď v tom, že na správně zjištěný skutkový stav je aplikován nesprávný právní názor, popř. je sice aplikován správný právní názor, ale tento je nesprávně vyložen.

Podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené nepřezkoumatelnosti spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí, popř. v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé.

Z obsahu soudního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že podáním ze dne 28. 7. 2008 stěžovatelé požádali o ustanovení právního zástupce ve věci podání správní žaloby proti rozhodnutím Úřadu práce v Domažlicích ze dne 30. 4. 2008, č. j. 1742/7/DOA-1/5, č. j. 549/6/DOA-1/10, č. j. 630/6/DOA/6 a č. j. 3064/6/DOA/15. V žádosti uvedli, že stěžovatelka je s roční dcerou doma, pobírá pouze dávky rodičovské péče a při mzdě stěžovatele, která postačuje pouze na uspokojení nejzákladnějších potřeb rodiny, není v jejich finančních možnostech hradit advokáta.

Dne 15. 8. 2008 podali stěžovatelé u Krajského soudu v Plzni žalobu proti zmíněným rozhodnutím Úřadu práce v Domažlicích, věc je vedena pod sp. zn. 17 Ca 50/2008.

Na výzvu soudu stěžovatel vyplnil potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech. Zaměstnavatel MEJWAG s. r. o. mu potvrdil průměrný měsíční příjem za 2. čtvrtletí ve výši 15 520 Kč. Stěžovatel uvedl, že vykonává výdělečnou činnost - zprostředkovací činnost, nepobírá hmotné zabezpečení uchazečů o zaměstnání, dávky důchodového ani nemocenského pojištění, pouze v kolonce druh dávky státní sociální podpory vyplnil přídavek na dítě. K osobnímu majetku uvedl dům v hodnotě 470 000 Kč ve společném jmění manželů, toho času v exekuci. Manželka stěžovatele (stěžovatelka) pobírá rodičovský příspěvek ve výši 7582 Kč. Stěžovatel má vyživovací povinnost k dcerám T. a M., dluží B. K. 250 000 Kč a splácí hypotéku od ČSOB na bydlení. K potvrzení stěžovatel přiložil doklady o nařízené exekuci na rodinný dům č. p. X v obci S. (ke dni 27. 8. 2008 zbývalo uhradit 12 662 Kč), fakturu JUDr. L. F. za zastupování v řízení vedeném u Úřadu práce v Domažlicích s poznámkou hrazeno splátkami (fakturovaná částka 2856 Kč), přiznání k dani z příjmů fyzických osob za rok 2007 (příjmy ze zprostředkovatelské činnosti po odečtení nákladů činily 31 975 Kč za celý rok 2007), výrokovou část rozsudku Okresního soudu v Domažlicích sp. zn. 6 C 9/2005 (stěžovateli uloženo zaplatit částku 60 000 Kč s úrokem z prodlení, České republice částku 2668 Kč, stěžovatel měl naopak obdržet na nákladech řízení částku 22 514 Kč) a přehled příjmů a výdajů rodiny, podle kterého po uhrazení části některých dluhů rodině zbývá měsíčně 7200 Kč.

Stěžovatelka v potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech uvedla, že je na mateřské dovolené, pobírá rodičovský příspěvek 7582 Kč, jiné příjmy nemá. Za majetek větší ceny označila automobil Opel Corsa. Stěžovatelka má vyživovací povinnost k synovi V. H. (nar. 1990), určenou soudem na 1000 Kč měsíčně, a k dceři M. K. (nar. 2007). Dále má dluh u ČSOB ve výši 100 000 Kč (půjčka na opravy domu a soudní výlohy). Stěžovatelka doložila obdobné doklady jako její manžel (stěžovatel).

Krajský soud následně zjišťoval, zda žalovaný rozhodl o odvoláních stěžovatelů proti zmíněným rozhodnutím Úřadu práce v Domažlicích, a vyžádal si stejnopisy rozhodnutí žalovaného.

Soud dále stěžovatele přípisem ze dne 9. 10. 2008 vyzval, aby s ohledem na nesoulad mezi dluhy uvedenými v potvrzení o osobních, majetkových a výtěžkových poměrech a přiloženými listinami písemně sdělili, jaké jsou jejich aktuální dluhy, zda a jak jsou spláceny, a předložili důkazy k osvědčení svých tvrzení. Současně stěžovatele vyzval ke sdělení měsíčních výdajů, zejména na bydlení.

V podání doručeném soudu dne 22. 10. 2008 stěžovatelé uvedli náklady na bydlení celkem 3750 Kč měsíčně (2900 Kč elektřina, 750 Kč voda, 100 Kč svoz odpadu) plus běžná údržba domu. Úvěr u ČSOB je splácen částkou 2299 Kč (úvěr na vytápění a zahájení rekonstrukce domu, dále na splátku exekuce oprávněného Divadla J. K. Tyla proti stěžovateli). Stěžovatelé splácí též fakturu JUDr. F. měsíčně ve výši 500 Kč (celkem 2856 Kč) a přeplatky na dávkách Úřadu práce v Domažlicích ve 2200 Kč měsíčně. Rovněž zmínili spor stěžovatele s paní B., související s podnikáním stěžovatele, peníze na zaplacení tohoto dluhu si stěžovatel půjčil od své matky, které aktuálně není schopen peníze vrátet. K exekuci ze strany Divadla J. K. Tyla stěžovatelé uvedli, že museli vše uhradit, aby nepřišli o dům, ve věci se však dovolávají. Stěžovatelé přiložili fakturu JUDr. L. F., advokátky, smlouvu o úvěru s ČSOB, dohodu s Úřadem práce v Domažlicích o úhradě dlužné částky, vyčíslení ve věci exekučního řízení ke dni 27. 8. 2008 (zbývalo uhradit 12 662 Kč), titulní stranu návrhu Divadla Josefa Kajetána Tyla na nařízení exekuce proti stěžovateli, exekuční příkaz ve věci oprávněné Mgr. D. B. proti stěžovateli pro částku 104 218 Kč (podle rozsudku ve věci sp. zn. 6 C 72/2004, exekuce prodejem movitých věcí), upomínku společnosti ČEZ Prodej, s. r. o. (nedoplatek za elektřinu 2900 Kč) a fakturu za vodné a stočné ve výši 2240 Kč.

Kasační stížnost je důvodná.

Podle § 35 odst. 8 první věta s. ř. s. navrhovatel, u něhož jsou předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to třeba k ochraně jeho práv, může předseda senátu na návrh ustanovit usnesením zástupce, jímž může být i advokát; hotové výdaje zástupce a odměnu za zastupování osoby uvedené v odstavci 2 platí v takovém případě stát.

Z citovaného ustanovení vyplývají dvě základní podmínky, při jejichž současném splnění může být navrhovatel na jeho žádost zástupce ustanoven. Navrhovatel musí jednak splňovat podmínky pro osvobození od soudních poplatků a současně musí být ustanovení zástupce potřeba k ochraně práv navrhovatele.

Nejvyšší správní soud nejprve zkoumal, zda byly splněny podmínky pro osvobození stěžovatelů od soudních poplatků.

Podle § 36 odst. 3 s. ř. s. účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu osvobozen od soudních poplatků. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne. Přiznané osvobození kdykoliv za řízení odejme, popřípadě i se zpětnou účinností, jestliže se do pravomocného skončení řízení ukáže, že poměry účastníka přiznané osvobození neodůvodňují, popřípadě neodůvodňovaly.

Nejvyšší správní soud posoudil tvrzení stěžovatelů a všechny dokumenty stěžovateli předložené v jejich vzájemné souvislosti a shledal, že stěžovatelé podmínky pro osvobození od soudních poplatků splňují. Měsíční příjmy rodiny stěžovatelů totiž zcela evidentně nepostačují k pokrytí všech nezbytných výdajů a ke splácení dluhů, uvedených v jejich potvrzeních o osobních, majetkových a výdělkových poměrech.

Přístup krajského soudu, který lpěl na detailním zkoumání jednotlivých měsíčních výdajů, nepovažuje Nejvyšší správní soud za vhodný. Krajský soud zbytečně zveličil drobné rozdíly mezi údaji obsaženými ve zmíněných potvrzeních a předloženými dokumenty, které jednoznačně dokládají tíživou finanční situaci stěžovatelů.

Stěžovatelé prokázali, že jejich rodinný dům je předmětem nařízené exekuce, na které zbývalo ke dni 27. 8. 2008 zaplatit 12 662 Kč, tento dluh však krajský soud nezohlednil. Z podání stěžovatelů se lze domnívat, že na zaplacení jistiny a nákladů oprávněného Divadla Josefa Kajetána Tyla v úhrnné výši 47 572,60 Kč si peníze půjčili od ČSOB nebo od matky stěžovatele.

Stěžovatelé rovněž prokázali, že proti stěžovateli byl vydán exekuční příkaz k vymožení částky ve výši 104 218 Kč, přičemž exekuce prodejem movitých věcí vzhledem k majetkové situaci stěžovatelů rozhodně nemohla vést k úplnému zaplacení této částky. Další dluh stěžovatele představuje povinnost uložená rozsudkem Okresního soudu v Domažlicích sp. zn. 6 C 9/2005 (povinnost zaplatit 60 000 Kč s příslušenstvím). Tyto dluhy zřejmě stěžovatelé zaplatili z prostředků zapůjčených matkou stěžovatele. Nejvyšší správní soud proto považuje za věrohodné jejich tvrzení, že dluží B. K. částku cca 250 000 Kč. Tento dluh ovšem krajský soud též nezohlednil.

Krajskému soudu lze přisvědčit, že stěžovatelé nedoložili výši úvěru u ČSOB, ani výši měsíční splátky. S ohledem na ostatní skutková zjištění však nemá Nejvyšší správní soud důvod pochybovat o tom, že stěžovatelé si úvěr u ČSOB vzali, jistina úvěru činila 100 000 Kč a měsíční splátka 2299 Kč. Stěžovatelé dále doložili svůj dluh vůči JUDr. L. F., advokátce, ve výši 2856 Kč, přičemž opět není dán důvod k pochybnostem o tom, že tento dluh postupně splácí částkou 500 Kč měsíčně.

Pokud jde o vrácení přeplatku na jednotlivých dávkách státní sociální podpory, stěžovatel prokázal, že s Úřadem práce v Domažlicích uzavřel dohodu o úhradě dlužné částky 3186 Kč tak, že v říjnu 2008 zaplatí 386 Kč a dále bude splácet 400 Kč. Tento měsíční výdaj stěžovatelé doložili, krajský soud však k němu přesto nepřihlédl. Vzhledem k tomu, že stěžovatelka je podle rozhodnutí úřadu práce povinna vrátit přeplatek v celkové výši 14 422 Kč, považuje Nejvyšší správní soud za pravděpodobné, že splátky těchto přeplatků činí tvrzených 2200 Kč měsíčně.

Nejvyšší správní soud tedy shledal, že dluhy stěžovatelů v době vydání napadeného usnesení činily více než 350 000 Kč (12 662 Kč + cca 250 000 Kč + cca 100 000 Kč + 2856 Kč + 3186 Kč + 14 422 Kč) a stěžovatelé měsíčně na těchto dluzích, s výjimkou prvních dvou uvedených, spláceli 4999 Kč. Tyto skutečnosti měl krajský soud při posuzování majetkových poměrů stěžovatelů zohlednit.

Za pochybení krajského soudu považuje Nejvyšší správní soud rovněž skutečnost, že neakceptoval vyživovací povinnost stěžovatelky vůči jejímu synovi ve výši 1000 Kč, ačkoliv se jedná o velmi nízkou částku vzhledem k věku syna (nar. 1990) a tvrzení stěžovatelky, že tuto povinnost plní, působí věrohodně.

Výši měsíčního příjmu stěžovatelů zjistil krajský soud správně. Stěžovatel v potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech uvedl, že vykonává zprostředkovatelskou činnost, aniž označil výši svého příjmu z této činnosti. Soud proto jeho pravděpodobný měsíční příjem ze samostatné výdělečné činnosti odvodil od částky uvedené v jeho daňovém přiznání za rok 2007, tedy jako jednu dvanáctinu z částky 31 975 Kč, tj. 2665 Kč (krajský soud uvedl 2664 Kč, neboť patrně chybně zaokrouhlil). V tomto postupu neshledal Nejvyšší správní soud žádné pochybení, stěžovatelé totiž ani v kasační stížnosti neuvedli, že by výše příjmů stěžovatele ze zprostředkovatelské činnosti byla v roce 2008 jiná. Tato námitka proto není důvodná. Nejvyšší správní soud souhlasí také s tím, že krajský soud mezi příjmy stěžovatelů nezahrnul přídavek na dítě, zmíněný v potvrzení stěžovatele. Z okolností případu je totiž zjevné, že stěžovatelé podle názoru úřadu práce a žalovaného na přídavky na děti nárok nemají, když jim úřad práce uložil povinnost vrátit přeplatek mimo jiné na těchto dávkách.

Nejvyšší správní soud dále zkoumal, zda osvobození stěžovatelů od soudních poplatků, resp. ustanovení advokáta, nebrání případná zjevná neúspěšnost žaloby. Přitom dospěl k závěru, že stěžovatel je osobou zjevně neoprávněnou k podání žaloby proti rozhodnutím žalovaného o odvoláních proti rozhodnutím, jimiž úřad práce stěžovatelce uložil povinnost vrátit přeplatek na sociálním příplatku a přídavku na dítě přiznaném M. K., neboť tato rozhodnutí nijak nezasahují do práv stěžovatele, ani mu nestanovují žádnou povinnost. Podobně rozhodnutí žalovaného o odvolání proti rozhodnutí, kterým úřad práce uložil stěžovateli vrátit přeplatek na přídavku na dítě přiznaném T. K., nezasahuje do práv stěžovatelky, ani jí neurčuje povinnosti, a proto je stěžovatelka k podání žaloby proti tomuto rozhodnutí osobou zjevně neoprávněnou. Na uvedeném závěru nic nemění ani skutečnost, že jde o společné příjmy rodiny. Tato kasační námitka proto není důvodná.

Stěžovatelka je pochopitelně oprávněna podat žalobu proti rozhodnutím žalovaného, která jí byla adresována, neboť těmito rozhodnutími byla dotčena ve svých právech. Totéž platí pro stěžovatele, jehož práv se dotýká jemu adresované rozhodnutí žalovaného. V tomto směru Nejvyšší správní soud ve shodě s krajským soudem nepovažuje žalobu, jejíž podání stěžovatelé v žádosti o ustanovení zástupce avizovali, za zjevně neúspěšný návrh, byť stěžovatelé minili tuto žalobu podat proti rozhodnutím správního orgánu prvního stupně. Krajský soud postupoval správně, když zjišťoval, zda stěžovatelé podali odvolání a zda žalovaný o těchto odvoláních rozhodl. Rovněž správně soud vyhodnotil, že žalovaný v tomto případě má být správní orgán, který rozhodoval o odvolání, tedy Krajský úřad Plzeňského kraje.

Podle konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu *při rozhodování o osvobození od soudních poplatků nelze vycházet pouze z mechanického porovnání výše příjmu a částek stanovených nařízením vlády č. 42/1998 Sb., kterým se zvyšují částky životního minima, aniž by byly vzaty v potaz další skutečnosti, mezi nimi i reálná výše životních nákladů. Objektivní nedostatek finančních prostředků se nesmí stát překážkou přístupu k soudu* (srov.

rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 5 Ads 1/2004 - 63, ze dne 20. 5. 2004, publikovaný ve Sbírce rozhodnutí Nejvyššího správního soudu pod č. 321/2004, www.nssoud.cz).

Nejvyšší správní soud shledal, že krajský soud pochybil při hodnocení majetkových poměrů stěžovatelů a dospěl k nesprávnému závěru, že stěžovatelé nesplňují podmínky pro osvobození od soudních poplatků, neboť neprokázali nedostatečnost svých příjmů. Nejvyšší správní soud má naopak za to, že stěžovatelé prokázali, že rozsah jejich dluhů výrazně překračuje jejich aktuální možnosti tyto dluhy splácet a jejich příjmy po odečtení výdajů nepostačují k tomu, aby si právní pomoc financovali ze svých prostředků.

Nejvyšší správní soud uzavírá, že kasační důvod podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. byl prokázán, a proto napadené usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 10. 11. 2008, č. j. Nc 1202/2008 - 76, zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Nad rámec potřebného odůvodnění Nejvyšší správní soud podotýká, že z podání stěžovatelů je zjevné, že ustanovení zástupce je třeba k ochraně jejich práv. Stěžovatelé nemají právnické vzdělání, ani potřebné zkušenosti, což zřetelně vyplývá mimo jiné z toho, že žalobou chtěli napadnout rozhodnutí správního orgánu prvního stupně.

Podle § 110 odst. 3 s. ř. s. *zruší-li Nejvyšší správní soud rozhodnutí krajského soudu a vrátí-li mu věc k dalšímu řízení, je krajský soud vázán právním názorem vysloveným Nejvyšším správním soudem ve zrušovacím rozhodnutí.* Na krajském soudu nyní bude, aby stěžovatelům pro řízení o žalobě proti shora uvedeným rozhodnutím žalovaného ustanovil zástupce z řad advokátů.

O náhradě nákladů řízení o této kasační stížnosti bude rozhodnuto v rozsudku či v usnesení, jímž bude řízení skončeno (§ 61 odst. 1 s. ř. s.).

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 28. května 2009

JUDr. Marie Turková
předsedkyně senátu